

Oradea, un centru cu tradiții și cu rezultate bune în poloul juvenil din România

Oradea, a Traditional Centre with Good Results for the Romanian Juvenil Water Polo

Ștefan Maroti¹, Petre Pețan¹, Mihaela Goina²

¹*Facultatea de Geografie, Turism și Sport, Departamentul de Educație Fizică, Sport și Kinetoterapie, Universitatea din Oradea*

²*Facultatea de Științe Socio-Umane, Departamentul de Științe ale Educației, Universitatea din Oradea*

Rezumat

În cei aproape nouăzeci de ani de când a fost atestată documentar în Oradea prima echipă de juniori la polo pe apă, prin activitatea depusă și rezultatele obținute, orașul nostru s-a înscris printre cele mai cunoscute centre ale poloului juvenil din România. De-a lungul anilor, echipele de polo din orașul nostru au pregătit și au promovat jucători în loturile naționale de juniori, care au contribuit la obținerea unor rezultate bune pentru poloul românesc.

Lucrarea se fundamentează pe consultarea unui bogat material documentar, reprezentat de articole de presă, lucrări apărute în reviste de specialitate, în volumele unor manifestări științifice, informații din cărți, monografii, broșuri, buletine informative și alte materiale elaborate de federația de specialitate, conducerile structurilor sportive locale etc.

Articolul se referă la constituirea și activitatea echipelor de juniori din Oradea în perioada interbelică, reluarea activității după cel de al Doilea Război Mondial, participarea și rezultatele obținute în campionatele naționale în perioada 1955 - 2014. De asemenea, lucrarea abordează contribuția secțiilor de polo din Oradea la formarea loturilor naționale de juniori și rezultatele obținute în competițiile internaționale oficiale.

Cuvinte-cheie: istoria sportului, polo pe apă, juniori.

Abstract

During the ninety years since the first water polo team was first mentioned in Oradea, due to its activity and its results, Oradea is known as one of the most important centers of the juvenile water polo in Romania. The teams from our town have prepared and promoted players in the national team, and they contributed to the good results of the Romanian water polo.

The current paper is founded on a rich documentary material, represented by articles from newspapers, information from books, brochures, documents of the federation as well as from the sport structures in Oradea which had water polo sections.

This article refers to the forming and activity of the junior teams in Oradea during the inter-war period, the resumption of their activity after The Second World War and their results from 1955 to present. This paper also approaches the contribution of the water polo sections of Oradea to the forming of the junior national teams and their results in the official international competitions.

Key words: sport's history, water polo, juniors.

Introducere

Printre sporturile care au început să fie practicate de către orădeni înaintea Primului Război Mondial s-a numărat și jocul de polo pe apă. Oradea a fost printre primele orașe din țara noastră în care s-au constituit echipe de juniori și s-au organizat competiții școlare la polo pe apă. De-a lungul anilor, tinerii poloiști din Oradea au avut comportări bune în competițiile regionale și naționale, au cucerit numeroase titluri de campioni. Secțiile de polo din Oradea au promovat zeci de jucători în echipele reprezentative de juniori ale României, aceștia contribuind la obținerea de rezultate în competițiile internaționale oficiale rezervate

acestei categorii de vârstă.

Prin performanțele realizate, poloul este jocul sportiv la care echipele din Oradea a obținut rezultatele cele mai bune. Cu toate acestea, performanțele formațiilor orădene, activitatea echipelor de la acest nivel nu au fost promovate corespunzător, nu au fost studiate și nu au apărut articole, monografii etc., care să le facă cunoscute. Având în vedere acestea, am considerat că o lucrare ce să abordeze evoluția poloului juvenil din Oradea, rezultatele echipelor de juniori în competițiile naționale, contribuția lor la formarea loturilor reprezentative ale României este de actualitate și prezintă interes pentru cei care studiază istoria sportului orădean.

Primit la redacție: 22 august 2014; *Acceptat spre publicare:* 10 septembrie 2014;

Adresa: Universitatea din Oradea, Facultatea de Geografie, Turism și Sport, Str. Universității, nr. 1-5, cod 410087, Oradea, Județul Bihor

E-mail: marotistefan@yahoo.com

Autor corespondent: Ștefan Maroti

Constituirea primelor echipe de juniori și activitatea lor în perioada interbelică

De la prima atestare documentară a practicării jocului de polo în Oradea au trecut aproape cincisprezece ani până când s-a constituit, în mod oficial, cea de întâi echipă de juniori la această disciplină sportivă (Török, 1937). În a doua jumătate a anilor 1920, la Oradea, erau mai multe echipe de polo, Stăruința, Clubul Athletic, Asociația Sportivă, Înțelegerea, Maccabi (Goina și Maroti, 2012). Sporirea numărului tinerilor care practicau jocul de polo, creșterea numărului echipelor care activau în cadrul unităților sportive din localitate au determinat conducerile acestora să se preocupe de înființarea unor echipe de juniori, care să contribuie la promovarea acestei discipline sportive în rândul tinerilor, în mediul școlar, să asigure formarea unor jucători care să ducă mai departe tradiția acestui joc sportiv.

Prima echipă de polo alcătuită din juniori s-a constituit, în anul 1926, în cadrul secției de la Asociația Sportivă Oradea (***, 1926). La mai puțin de un an de la acest eveniment, presa locală relatează despre primul joc de polo la care a participat echipa de juniori a Asociației Sportive Oradea (***, 1927c). În acest prim an de existență, echipa a jucat mai multe meciuri cu echipa de seniori de la Asociația Săportivă Oradea (***, 1927a), cu formația de old-boy (***, 1927b).

În anul 1928, în organizarea profesorilor de educație fizică, Lehocky și Péter, s-a derulat o competiție cu participarea reprezentativelor Liceului Kecskeméti Lipot și Liceul Gábor Áron (***, 1928 c). În acest fel, Oradea s-a numărat printre primele orașe din România în care s-au organizat jocuri de polo între echipe reprezentative școlare.

În anul 1928, la 30 iunie, s-a consemnat primul joc al unei echipe de polo, juniori, în care tinerii jucători din Oradea s-au întrecut cu o formație similară din alt oraș, Clubul Athletic Cluj (***, 1928b). Popularitatea, amploarea pe care a luat-o jocul de în rândul tinerilor orădeni și sprijinul de care se bucura acest sport sunt evidențiate de faptul că redacția ziarului Nagyvárád a realizat o acțiune de promovare a acestui sport și a organizat Cupa Nagyvárád (***, 1928a).

Începând cu vara anului 1931, în urma înțelegerilor dintre guvernul României și cel al Ungariei privind facilitarea legăturilor sportive bilaterale, după deciziile luate de miniștrii de interne din cele două țări pentru înlesnirea vizelor acordate în vederea participării la competițiile sportive, s-au diversificat legăturile între structurile sportive și au crescut numărul întâlnirilor între sportivii din cele două țări (Jakobovics, 1931). Astfel, începând cu luna iulie 1931, întâlnirile dintre echipele de polo din Oradea și cele din Debrecen au devenit frecvente, ceea ce a fost în beneficiul ambelor părți.

Prin jocurile demonstrative susținute, prin participarea la o serie de competiții oficiale locale și regionale, echipele de polo juniori au contribuit la promovarea acestui sport în rândul tinerilor și al locuitorilor orașului, la dezvoltarea acestei discipline sportive (***, 1935).

Între anii 1940 și 1944, chiar dacă la Oradea nu s-au dat lupte armate, calendarul competițiilor sportive s-a diminuat mult, iar activitatea organizată a echipelor de polo juniori s-a întrerupt (Pásztai ș. c., 2011).

Reluarea activității și primele participări în campionatul republican al juniorilor

După cel de al Doilea Război Mondial, cu tot entuziasmul care domnea în rândul iubitorilor sportului din oraș și popularitatea de care se bucura jocul de polo în rândul tinerilor și elevilor orădeni, problemele organizatorice, greutățile de natură financiară, lipsa de interes și sprijinul insuficient din partea conducătorilor sportului local, au determinat ca Oradea să nu se numere printre orașele ale căror echipe au participat la primele ediții ale Campionatului Republican de Juniori (Demjén, 1996).

După evoluția foarte slabă a echipei de seniori în campionatul 1952 și retrogradarea din prima divizie a echipei Constructorul, în anul 1953, tot mai mulți conducători ai sportului orădean și ai secțiilor de polo din localitate au înțeles că dezvoltarea acestui sport în Oradea, formarea unei baze de masă care să conducă la formarea unei echipe care să facă față cu cinste în Campionatul Republican divizia A, trebuie să înceapă de la selecția, pregătirea și promovarea juniorilor (***, 1955b).

Dorința de a lucra cu tinerii, priceperea de care a dat dovadă și prestigiul de care se bucura antrenorul Sonnenwirth Miklos, au fost factori care au condus la constituirea unei grupe de juniori în cadrul Colectivului Sportiv de la Voința Oradea (***, 1955a). Munca depusă, modul în care a realizat selecția, iscusința cu care a condus pregătirea tinerilor jucători au început să dea roade începând din anul competițional 1956, când echipa a ocupat locul trei la faza de zonă. În următorii doi ani echipa Asociației Sportive Voința Oradea s-a calificat la turneele finale ale Campionatului Republican al Juniorilor (***, 1959).

1968. Echipa de juniori a Clubului Sportiv Crișul Oradea. Rândul de sus: Stănescu Sorin, Drăgan Ioan, Tileagă Octavian, Stăneaguță Mircea, Șandor Bebe, Stănescu Radu, Moruzi Mihai, Costrăș Dorin, Kovacs. Rândul de jos: Davidescu Mihai, Hütner István, Gui Vasile (Sursa: albumul Mihai Moruzi)

În anii următori, ca urmare a procesului de pregătire la care au participat, juniorii orădeni au progresat, au crescut valoric, iar în competițiile la care au luat parte alături de cele mai bune echipe din țară, au acumulat o bogată experiență competițională. Activitatea și rezultatele echipelor de juniori din localitate au cunoscut o îmbunătățire odată cu constituirea Clubului Sportiv Oradea și coordonarea acestei activități de către antrenorul Freund Emerich. Chiar dacă între 1959 și 1967 nu s-au obținut rezultate deosebite, prin

munca antrenorilor Sonnenwirth Miklos, Filip Gheorghe, Lévai Pál și Pécsy László, s-au format echipe care au reușit calificarea la turneele finale, Voința în 1959, 1961, 1962 și 1963, (***, 1964) Crișul în 1964 și 1967, Rapid în 1965 și 1966, formarea unor tineri jucători valoroși, promovarea lui Lengyel Béla, Harabula Andrei și Stănescu Sorin în reprezentativa de juniori a României (***, 1969).

Ani de afirmare pe plan național

Prevederile Legii Educației Fizice și Sportului, adoptată în anul 1967 (***, 1967), situația în care se găsea poloul orădean la aceea dată, au determinat factorii de conducere ai sportului local și pe cei ai secțiilor de natație să ia o serie de măsuri pentru realizarea unei structuri organizatorice care să asigure un raport optim între echipele de seniori și grupele de copii și juniori, acordarea unui rol major selecției, pregătirii și promovării tinerilor talentați (***, 1969). Pornind de la aceste realități, antrenorii orădeni, având sprijinul secțiilor de natație din localitate, în colaborare cu unitățile de învățământ, au efectuat o acțiune de selecție în școlile din localitate în vederea constituirii unor grupe de polo care să formeze baza unei viitoare echipe, având drept obiectiv ca, după cinci-șase ani, să se califice la turneul final și să se claseze pe un loc fruntaș în Campionatul Republican al Juniorilor I.

1978. Crișul Oradea, echipa campioană la juniori I. Rândul de sus: Rada Mihai, Pantea Roberto, Costrăș Dorin, Rujinschi Nicolae (antrenor) Karácsonyi István, Mikás Tibor, Sücs László. Rândul de jos: X, Illés Zoltán, Csáki István, Boros Peti, X (Sursa: albumul Dorin Costrăș).

Rezultatele obținute în această perioadă la etapele de zonă și turneele finale, pentru mulți erau semne că poloul juvenil din Oradea era pe un drum bun, că echipele dispuneau de resurse umane valoroase și că, într-un timp scurt, Oradea va deveni unul din centrele de juniori puternice ale acestei discipline sportive din România. Calitatea selecției și a pregătirii asigurate la nivelul echipelor de juniori, munca desfășurată de antrenori, în mod deosebit de cei de la Clubul Sportiv Crișul, Rujinschi Nicolae și Lévai Pál, a fost confirmată în anii 1973 și 1978, când echipa acestei structuri sportive a devenit campioană națională la juniori mari (***, 2011b). Celelalte clasări pe podiumul turneelor finale de juniori din acești ani au confirmat valoarea poloului juvenil din Oradea. În această perioadă Fejér Iván, Rác Petru, Freund Roland, Rada Mihai, Costrăș Dorin, Gordan Cornel au fost cei mai

reprezentativi jucători de polo juniori din Oradea care au făcut parte din loturile naționale de juniori ale României (***, 2011a).

Perioada 1980 - 1990

Greutățile cu care s-a confruntat sportul în anii 80, criza de antrenori la nivelul copiilor și juniorilor în cadrul echipelor de polo orădene și-au pus amprenta asupra activității și a rezultatelor obținute la acest nivel.

Faptul că în această perioadă eforturile s-au axat, cu preponderență, pe sprijinirea secției de seniori de la Crișul Oradea și că echipele de juniori nu au avut condiții corespunzătoare, au condus la restrângerea activității la acest nivel, la regresul performanțelor obținute. Această stare de lucruri este oglindită de faptul că în deceniul nouă echipele orădene au reușit doar trei clasări pe podiumul campionatelor naționale, un loc trei la juniori I, în 1989, și două locuri doi la juniori II, în 1980 și 1987. În acești ani, din rândul componentelor echipei Crișul Oradea au fost promovați în lotul național de juniori mai mulți jucători. Dintre aceștia cei mai reprezentativi fiind Pantea Roberto, Illés Zoltán, Kiss Francisc, Csáki István, Kagan Vladimir și Bonca Florin. De asemenea, s-au format și alți juniori valoroși, Indig László, Indig Gábor, Mészáros László, Hegyesi László, Sălăjan Mercel, Oros Felix, Toth Francisc, Sztankovitz Alexandru, Codilă Dan și Pop Cristian, care au fost promovați în echipa de seniori, unde s-au integrat și au contribuit la cucerirea a două titluri de campioni, la cinci clasări pe locul secund și trei locuri trei în campionatul republican de seniori (***, 1989).

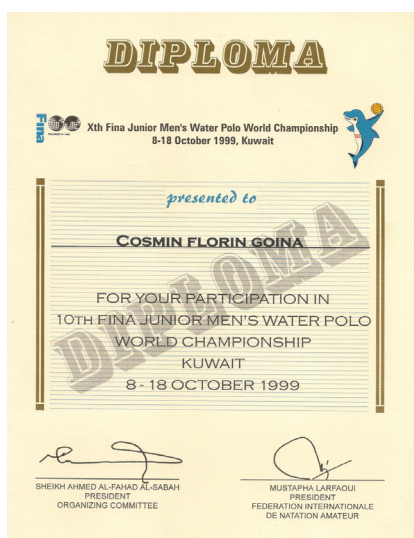
Perioada dominării orădene pe plan național

La începutul anilor 1990, spre deosebire de conducătorii majorității structurilor sportive din Oradea, cei care erau în fruntea echipelor de polo au înțeles evoluția evenimentelor în noile condiții, implicațiile acestora asupra sportului, s-au adaptat mai repede noii situații, au avut capacitatea de a lua, de cele mai multe ori, decizii care s-au dovedit corecte, asigurând stabilitate la nivelul secțiilor, o bună finanțare, condiții de pregătire și participare în competiții. Schimbările produse în sportul românesc după evenimentele din 1989, la nivelul poloului orădean au produs o schimbare a strategiei. Conștienți de faptul că poloul orădean se poate întări și face față în condițiile crizei de jucători și deficitului de finanțare doar bazându-se pe elementele autohtone, la inițiativa și sub conducerea președintelui Clubului Sportiv Crișul, Alexandrescu Ioan, s-a elaborat o strategie în care selecția, pregătirea și promovarea copiilor și juniorilor a ocupat un loc important (***, 1993).

Poloul orădean a avut șansa ca în ultimii douăzeci de ani să beneficieze de generații de jucători talentați, antrenori pricepuți și condiții materiale deosebite. Acești jucători, s-au afirmat, pe de o parte, datorită talentului și muncii lor, dar și primilor lor antrenori, Băjenaru Eugen, Cosma Marcel, Orbán Zoltán, Cîmpianu Ciprian, Sava Dorin și Goina Cosmin. Acești specialiști cu vocație au condus pregătirea și participarea în competiții a echipelor de juniori orădene, punându-și cu pricepere în valoare cunoștințele și experiența, valorificând optim calitățile jucătorilor, formând colective valoroase care s-au impus la nivel național. Prin modul în care și-au exercitat profesia,

prin felul în care au călăuzit destinele multor generații de poloști merită cu prisosință aprecierea și stima noastră.

În ultimele două decenii, echipele orădene au cucerit zece titluri de campioni naționali, un loc doi și trei locuri trei la juniori I. Cele șaisprezece medalii, șapte de aur, șase de argint și trei de bronz, cucerite la turneele finale ale Campionatelor Naționale de Juniori II, oglindesc și ele valoarea ridicată a poloului juvenil din Oradea. De asemenea, în acest interval de timp, echipele de juniori III din Oradea au realizat nouăsprezece clasări pe podiumul campionatelor naționale. În cele cincisprezece ediții, rezultate bune s-au obținut și la Cupa Federației de Polo, Copii, cinci locuri unu, două locuri doi și două locuri trei (***, 2011b).

Diplomă de participant la turneul final al celei de a X-a ediții a Campionatului Mondial de Juniori, 8 - 18 octombrie 1999, Kuwait (Sursa: albumul Goina Cosmin)

De asemenea, sunt de apreciat contribuțiile echipelor din Oradea la formarea loturilor naționale de juniori ale României și participarea acestora în competițiile internaționale oficiale rezervate acestei categorii de vârstă. Între 1978 și 2013 secțiunile de polo din Oradea au promovat peste treizeci de jucători în echipele reprezentative de juniori ale României, Costrăș Dorin, Sălăgean Marcel, Illés Zoltán, Pantea Roberto, Kiss Francisc, Csáki István, Kagan Vladimir, Țic Bogdan, Goina Cosmin, Diaconu Nicolae, Kádár Kálmán, Rydzyk Zoltán, Pop Roland, Alexa Cătălin, Sferle Alexandru, Paleacu Bogdan, Mălai Mircea, Dunca Gheorghe, Sandor Cristian, Baidoc Cosmin, Șarba Ciprian, Tomescu Ovidiu, Domocoș Rareș, Târtea Călin, Georgescu Ramiro, Tarnovețchi George, Cîmpianu Bogdan, Popoviciu Alexandru, Crețu Andrei, Țic Marius. Jucători din Oradea au participat la două ediții ale Campionatelor Mondiale de Juniori, Kuwait, 1999, Perth, 2013, și douăzeci și una de ediții ale Campionatelor Europene de Juniori, Budapesta 1978, Sitarđ 1980, Varna 1982, Istambul 1984, Berlin 1986, Sopron 1992, Vaenendal 1993, Bratislava 1994, Esslinge 1995, Istambul 1996, Maribor 1997, Bratislava 1998, Lunen 2000, Sofia 2005, Oradea 2006, La Valetta 2007, Chania 2009, Rijeka 2011, Canet En Roussion 2012 (***, 2014).

Concluzii

1. Oradea s-a numărat printre primele orașe din România în care s-au constituit echipe de juniori și s-au disputat întreceri școlare la polo pe apă.

2. Între anii 1926 și 1940, prin numărul echipelor de juniori care activau în localitate, prin competițiile organizate și prin rezultatele obținute pe plan local și regional, Oradea, alături de Cluj, Timișoara, Târgu Mureș și București, era unul dintre cele mai cunoscute centre ale poloului juvenil din România.

3. După ce în anii '50 și '60 s-au pus bazele selecției, pregătirii și promovării juniorilor, în deceniul opt al secolului trecut, prin titlurile de campioni naționali obținute de Crișul, în 1973 și 1978, Oradea s-a impus, după București, ca cel de al doilea centru de copii și juniori al țării la polo pe apă.

4. În ultimele douăzeci și cinci de ediții ale campionatului național, echipele orădene s-au clasat de cincizeci și două de ori pe podiumul turneelor finale ale juniorilor, dintre care de zece ori pe locul unu la juniori I, de șapte ori pe locul unu la juniori II și de zece ori pe locul unu la juniori III.

5. De-a lungul anilor, din rândul echipelor de polo orădene au fost promovați un mare număr de jucători în loturile reprezentative de juniori ale României. Numai între anii 1978 și 2013, peste treizeci de tineri jucători orădeni au fost componenți ai echipelor naționale de juniori care au participat la două campionate mondiale și douăzeci și una de ediții ale campionatelor continentale de juniori.

Conflicte de interes

Nu sunt.

Precizări

Lucrarea a fost realizată pe baza datelor obținute în cadrul procesului de documentare în vederea elaborării unei monografii a poloului orădean.

Pentru sprijinul primit, adresăm mulțumirile noastre tuturor celor care ne-au pus la dispoziție informații, fotografii, alte documente privind istoria jocului de polo în Oradea. De asemenea, aducem mulțumiri salariaților Clubului Sportiv Crișul Oradea, Clubului Sportiv Municipal Oradea și personalului de specialitate de la Biblioteca „Gheorghe Șincai” din Oradea, Direcția Județeană Bihor a Arhivelor Naționale ale României.

Bibliografie

- Demjén L. Natație. În: File din istoria fotbalului orădean și alte ramuri sportive. 1945-1960. Ed. Imprimeriei de Vest, Oradea: 1996, 179-182.
- Goina M, Maroti Ș. 2012. Oradea, un oraș cu vechi tradiții și rezultate deosebite în poloul românesc. *Palestrica Mileniului III, Civilizație și Sport*, 2012;13(2):149-154.
- Jakovovics EA. Belügyminisztérium döntése általános megelégedést keltett (Decizia Ministerului de Interne a produs mulțumire generală). În: *Nagyvárad*, 1931;LXI(223)27: 15.
- Pásztai O, Demjén L, Pásztai Z, Árkosi P. *Vizilabda (Polo pe apă)*. În: *Szemelvények Nagyvárad sporttörténetéből (Fragmente din istoria sportivă a Oradiei)*. Ed. Universității din Oradea, 2011, 351-358.

- Török T. Nagyvárados város sporttörténete (Istoria sportului din orașul Oradea). În: A Biharmegye, Nagyvárados kultúrtörténete, Öregdiákjainak Emlékönyve (Istoria culturii județului Bihor și Oradiei. Albumul elevilor bătrâni). Sonnenfeld Adolf Részvénytársaság, Nagyvárados, 1937;219-254.
- ***. Date privind competițiile internaționale din jocul de polo. Federația Română de Polo, București, 2011a:82-110.
- ***. Participarea și locurile ocupate de echipe în campionatele naționale. Federația Română de Polo, București, 2011b: 57-62.
- ***. A kerületi sportszövetség uszósztály beszámolója (Darea de seamă a federației locale de înot). În: Sport Hírlap, 1926;10 25:3.
- ***. A Váradi úszók nagy sikere a vasárnapi versenyen (Marele succes al înotătorilor orădeni în concursul de duminică). În: Nagyvárados, 1927;LVI, 213, 20:6.
- ***. Felkészülő meccs (Meci de pregătire). În: Nagyvárados, 1927b; LVI, 93,5,3: 6.
- ***. Víziló meccs a Félix-fürdőben (Meci de polo pe apă la Băile Felix). În: Nagyvárados, 1927c;LVI, 70,3,23:10.
- ***. A Nagyvárados akciója a víziló sport fejlesztése érdekében” (Acțiunea ziarului Nagyvárados în interesul dezvoltării polului pe apă). În: Nagyvárados, 1928a; LVII; 213,9,21:7.
- ***. Úszó és víziló verseny” (Concurs de înot și polo pe apă). În: Nagyvárados, 1928b;LVII,156,6,30: 5.
- ***. Úszó és víziló verseny a Félix-fürdőben (Concurs de înot și polo pe apă la Băile Felix). În: Nagyvárados, 1928c;LVII,113,4,15:4.
- ***. Concurs regional de înot și polo. În: Gazeta de Vest, 1935;VII,13,1551: 4.
- ***. Darea de seamă asupra activității Colectivului Sportiv Voința Oradea. Colectivul Sportiv Voința Oradea, 1955a.
- ***. Raport pe anul 1954 privind activitatea de cultură fizică și sport în orașul Oradea. Conferința Comitetului de Cultură Fizică și Sport Oradea, 1955b.
- ***. Polo. Finala campionatului republican de juniori. În: Sportul popular, 1959,1:1.
- ***. Dezvoltarea culturii fizice și sportului în regiunea Crișana, 1944-1964. Comitetul Regional al Uniunii de Cultură Fizică și Sport Crișana, Oradea, 1964.
- ***. Legea nr. 29 din decembrie 1967 cu privire la dezvoltarea activității de educație fizică și sport. Consiliul Național pentru Educație Fizică și Sport, București, 1967.
- ***. Raport asupra dezvoltării educației fizice și sportului din județul Bihor în ciclul olimpic 1965-1968. Consiliul Județean pentru Educație Fizică și Sport Bihor, 1969.
- ***. Dezvoltarea activității de natație în ciclul olimpic 1988-1992. În: Conferința Clubului Sportiv Crișul Oradea, 1993.
- ***. Campionate Mondiale (seniori și juniori) Campionate Europene (seniori și juniori). În: Calendarul competițional 2014. Federația Română de Polo, București, 2014:139-149.
- ***. Darea de seamă privind dezvoltarea sportului în județul Bihor în perioada 1984-1988. Conferința Consiliului Județean pentru Educație Fizică și Sport Bihor, Oradea, 1989.